

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

สูตรน—ทรัพย์ที่ประเสริฐคือการฟังพระธรรม

คำว่า สูตรน อ่านตามภาษาบาลีว่า สุ - ตะ - ณะ - นะ มาจากคำว่า สูตร (การสดับรับฟังพระธรรม, การฟังพระธรรม) กับคำว่า ณะ (ทรัพย์) รวมกันเป็น สูตรน แปลว่า ทรัพย์ที่ประเสริฐคือการสดับรับฟังพระธรรม แสดงถึงการได้สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกจากการได้ฟังคำจริง ซึ่งเป็นพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นทรัพย์อันประเสริฐอย่างยิ่งที่ใครๆ ก็ลักไปไม่ได้ ตามข้อความจากพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต ทุติยชนสูตร ว่า

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ก็ทรัพย์ คือ สุตะ เป็นไหน? ดูกร ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ เป็นพหูสูตร ทรงสุตะ สังสมสุตะ เป็นผู้ได้สดับมามาก ทรงไว้คล่องปากขึ้นใจ แทงตลอดด้วยดีด้วยทักขิ ซึ่งธรรมทั้งหลาย อันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด ประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง นี้เรียกว่า ทรัพย์คือสุตะ”

และที่น่าพิจารณาคือ พระธรรมเป็นเรื่องยากที่จะได้ฟัง ถ้าประมาทมัวเมา ไม่สะสมเหตุที่ดีมา คือไม่เคยได้ยินได้ฟังพระธรรมมาแล้วในอดีต ย่อมไม่มีทางที่จะได้ยินได้ฟังพระธรรมได้เลย เพราะเป็นผู้ไม่เห็นประโยชน์นั่นเอง ตามข้อความจากพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ว่า

“พระศาสดา ตรัสกับพระอานนท์ว่า ดูกร อานนท์ บทว่า พุทฺโธ กิตฺติ ธมฺโม กิตฺติสงฺโฆ กิตฺติ อันสัตว์เหล่านั้นไม่เคยสดับแล้ว ในแสนกัปป์ แม้เป็นอเนก เพราะฉะนั้นสัตว์เหล่านั้นจึงไม่สามารถฟังธรรมนี้ได้ แต่ในสังสารวัฏฏ์มีที่สุดอันใครๆ ตามรู้ไม่ได้ สัตว์เหล่านั้น ฟังดิรัจฉานกถาอย่างต่าง ๆ นั้นแล มาแล้ว เพราะฉะนั้น สัตว์เหล่านั้นจึงเที่ยวขับร้องฟ้อนรำอยู่ในที่ทั้งหลายมีโรงดื่มสุราและสนามเป็นที่เล่นเป็นต้น จึงไม่สามารถจะฟังธรรมได้”

ตราบใดที่ยังเป็นปุถุชนผู้หนาแน่นไปด้วยกิเลส กิเลสยังดับไม่ได้ กิเลสยังไม่หมดไปทั้งโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น แม้จะได้ฟังพระธรรมมาบ้างและมีความเข้าใจด้วยว่า ทุกอย่างเป็นธรรม โลภะ โทสะ โมหะ เป็นอกุศลธรรม ทั้งหมดก็เป็นธรรม และสามารถบอกได้ว่า อกุศลธรรมเป็นธรรมฝ่ายไม่ดี เป็นธรรมฝ่ายดำ ควรละ แต่ก็ยังละไม่ได้ นี่ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นอนัตตา (ไม่ใช่ตัวตน, ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร) ของสภาพธรรม ถ้ายังไม่เข้าใจว่าธรรมเป็นอนัตตาจริงๆ ก็ไม่มีทางที่จะละโลภะ โทสะ โมหะ และ อกุศลธรรมใดๆ ได้เลย

เพราะมีความติดข้องต้องการ จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ เมื่อไม่ได้สิ่งที่ตนเองต้องการ นี่ก็เป็นธรรมดา เป็นเหตุเป็นผลที่แสดงให้เห็นว่าถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม ก็ไม่มีทางที่จะละอกุศลใดๆ ทั้งสิ้น ปัญญา คือ ความเห็นที่ถูกต้อง สามารถทำให้อกุศลธรรมที่เคยมี ค่อยๆ ลดน้อยลงไปได้

บางคนเพียงแต่ถามว่า ทำอย่างไรถึงจะไม่โกรธ? แล้วมี ปัญญา หรือไม่? ถ้าไม่มีปัญญา ก็ไม่มีทางที่จะละกิเลสใดๆ ได้เลย แล้วปัญญาจะมาจากไหน จะมีมาได้อย่างไร ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง

จากการฟังพระธรรมในชีวิตประจำวัน พฤติกรรม กล่าวคือ การกระทำทางกาย ทางวาจา ส่องให้เห็นถึงความเข้าใจพระธรรมที่ได้ฟังมากน้อยแค่ไหน? ถ้าได้ฟังพระธรรมแล้ว จะไม่โกรธเลย อย่างนี้ยังเป็นไปไม่ได้ เพราะเหตุว่า ยังไม่ใช่พระอนาคามีบุคคล (บุคคลผู้ที่ดับโทสะได้อย่างเด็ดขาด) แต่ควรที่จะพิจารณาและเตือนตนเองว่า ผูกโกรธหรือเปล่า? โกรธน้อยลงบ้างหรือเปล่า? เห็นโทษของความโกรธเพิ่มขึ้นบ้างไหมว่าไม่ควรโกรธใครเลยทั้งสิ้น เพราะใครที่ทำไม่ดี เขาก็ต้องได้รับผลที่ไม่ดีนั้นอย่างแน่นอน แล้วทำไมเราถึงจะต้องไปโกรธเขา ซึ่งเป็นการเพิ่มอกุศลธรรมให้กับตนเอง ทุก ๆ วันก็มีอกุศลธรรมมากแล้ว ก็ยังเพิ่มเข้าไปอีก นี่คือสิ่งที่ควรพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง และกิเลสก็ไม่ได้มีเฉพาะโทสะ ความโกรธ ความขุ่นเคืองใจ เท่านั้น หมายรวมถึงกิเลสทุกประเภทเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นสิ่งที่ควรละ มีความติดข้องต้องการ ความไม่รู้ ความเห็นผิด เป็นต้น

เพราะฉะนั้นประโยชน์ของการฟังพระธรรม คือความเข้าใจพระธรรม และเริ่มเห็นถูกต้องว่าในชีวิตประจำวันนี้ จากที่เคยเป็นอกุศลก็เป็นอกุศลน้อยลง เพราะว่าสามารถที่จะระลึกถึงพระธรรมได้ ขณะใด ขณะนั้นก็เห็นโทษของอกุศลธรรมทั้งหลาย แต่ในทางตรงกันข้าม ขณะใดที่หลงลืมสติ ขณะนั้นไม่เห็นโทษของอกุศลธรรม จึงเป็นโอกาสของอกุศลธรรมที่จะเกิดต่อไป

ด้วยเหตุนี้ การฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นทรัพย์อันประเสริฐอย่างยิ่งนั้น ก็เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง ฟังพระธรรม เพื่อให้รู้จักธรรมตามความเป็นจริงว่า อกุศลธรรมเป็นอกุศลธรรม ถ้ามีความเข้าใจที่มั่นคงอย่างนี้ แล้วเห็นโทษของอกุศลธรรม ก็เป็นเหตุที่จะทำให้ค่อยๆ ละคลายอกุศลธรรมได้ เพราะฉะนั้นจึงสำคัญอยู่ที่การมีโอกาสดังฟัง ได้ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ถ้าไม่มีความเข้าใจแล้ว การขัดเกลาละคลายกิเลสจนถึงการดับกิเลสตามลำดับขั้น ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]